

آیا نهضت ترکیه دوام خواهد کرد؟

اخیراً یکی از دانشمندان مشهور عرب که بواسطه زندگانی طولانی در ترکیه بصیرت کامل باوضاع انمملکت دارد، مقاله در تحت عنوان فوق نگاشته و ما اینک بطور خلاصه و با جزئی تصرف انرا ترجمه مینمائیم:

ملت ترکیه بواسطه اعتمادی که بقوای نظامی و فنی المان داشت، بطمع استرداد مجدد ویرینه بمساعدت المان وارد جنگ جهانسوز بین الملل گردید، ولی بد بختانه چون بمدلول [تجری الریاح بما لا نشتهی السفن] المان مغلوب شد ترکیه نیز مغلوب و مقهور واقع گردید.

این شکست نه فقط باعث شد که ممالک عرب نشین از ترکیه متنزع شده، بلکه قشون خصم پایتخت حصین و تاریخی ان ملت با شهادت را نیز متصرف گردیده و بکلی حکومت ترکیه را مسلوب القدره نمود، و حتی کار بجائی رسید که دیک طمع یونان هم جوشیده جرأت تخطی به مهد دلبران ترک و وطن اخلاف سلطان محمد فاتح و سلطان سلیمان و امیزید بخود داده دیوانه وار در داخله اناطولی پیشرفت، یونان که جای خود دارد، حکومت جدید التأسیس ارمنستان که خود نیز یک حالت ثابتی نداشت بطمع استفاده از موقع و اشترع قسمتی از خاک ترکیه به ان کشور بلا دیده لشکر کشید، قبایل کلدانی و اشوری نیز هر کدام بنوبه خود گرو فری نموده و بواسطه طمع خاکی که در مغز خود می پروراندند از هر طرف بان جسد علیل حمله ور شدند.

فراسه علاوه بر اینکه کلبه سوریه را متصرف بود ایالت زرخیز کلکیار را که مسکن عنصر ترکی و یکی از قسمتهای اناطولی است متصرف شده و با سکه ان سر زمین مشغول مبارزه گردید.

ایتالی نیز خمیازه تصرف قسمتی از اناطولی میکشید. در این موقع که افق ان مملکت را کاملاً ظلمت و تاریکی فرا گرفته و هیچ روزنه امیدی مشاهده نمیشد و عقیده اکثریت باقرض ابدی ان حکم

مینمود. ستاره مصطفی کمال پاشا از ارضروم تا بیدن گرفته و با يك جنبش مردانه بدنیا تات نمود که اگر دشمن بر قوای مادی ترکیه مستولی شده به قوای روحی ان که تنها سرمایه بقاء شعوب دنیا است دست نیافته، و اگر يك نفر حکیم کار اگاه رک حساس دلاوران ترك را بدست آورده و عاقلانه اتش حمیت و غیرت انها را دامن زند باز مصدر اعمال حیرت انگیزی خواهند بود.

اری مصطفی کمال با يك مهارت و چالاکی بی نظری به جمع اوری قشون متلاشی شده پرداخته و در اندك مدتی قشون نیرومندی تشکیل داده با چند ضربت سخت و متوالی طوری قوای دشمنهای مختلف را درهم شکست که دنیا را بحیات جاودانی و فنا ناپذیر ملت ترك معترف ساخت.

مصطفی کمال همینکه صحنه مقدس وطن را از لوث قشون بیگانه پاک نمود با مشاورین دوراندیش خویش بران شدند که در این فرصت کوتاه تاریخی که در نتیجه جنگ عمومی پیش آمده و دول اروپا را با مور داخلی خود و اصلاح خرابیهای ایام جنگ مشغول ساخته شالوده استقلال ترکیه را طوری محکم بریزند که در اتیه تند باد حوادث نتواند در ارکان ان خللی وارد سازد. زیرا میدانستند که این فرصت مانند ابر بهاری در گذر است، و اگر امروز انرا مغتنم نشمرند فردا جز کف افسوس بهم مالیدن ثمری نخواهند برد، و چون نادانی ملت و پای بندی به عادات و عقاید سخیفه موروثی بزرگترین عایق ترقی و پیشرفت يك ملت است، تصمیم گرفتند که نخست جهالتهای موروثی و عقاید یهوده اجدادی را ریشه کن کرده، بجای ان اداب و عادات صحیحی که ملل متمدنه در نتیجه تجارب طولانی و تفکر زیاد برای زندگانی خود اختیار کرده اند برقرار سازند. و اول چیزی که نظر انهارا بخود جلب نمود مسئله القاء خلافت بود. چه مسئله خلافت با طرز مضحك اخبار یکی از دردهای بی درمان ترکیه شمار میرفت.

بعد از القاء خلافت و استقرار حکومت جدید باصلاح قوانین مدنی پرداخته مجله الاحکام را با تغییراتی که موافق محیط و روحیات ملت ترك

دانست بقوانین مدنی سویس تبدیل نموده و در نتیجه خیلی از امور اجتماعی و عادات و آداب انملت تغییر بهم رسانید ، ترکیه برای اینکه در ظاهر نیز خود را هم رنگ ملل متمدن بسازد فینه را بشاپو مبدل نمود

ولی بزرگترین کاری که حکومت جوان ترکیه باشجاعت بی نظیر بانجام ان موفق گردید مسئله استفاده از نصف قوای ملت یعنی زنان است . ملت ترکیه در جنگ های چندین ساه ، طرابلس ، بالکان ، و جنگ عمومی بواسطه قلت رجال احتیاج خود را با استفاده از جنس اناث حس نموده و لذا در جنگ اخیر یونان اغلب کارهای زراعت ، تربیت دواب ، پست و تلگراف و تلفون و غیره بزنها تفویض کرده و از وجود انها منافع بیشماری برد ، و حتی در اواخر جنگ مزبور که قلت رجال کاملاً محسوس شد زنها را مسلح کرده و در میدانهای جنگ دوش بدوش مردما از حوزه وطن دفاع مینمودند این تجارب حکومت ترکیه را بر این وادار نمود که برای استفاده کامل از وجود جنس لطیف هرمانعی که انها را از خدمت به مملکت باز میدارد بر طرف کرده ازادانه بخدمت دعوت نماید :

پس از آنکه حکومت ترکیه تا یک اندازه در اصلاح مسائل اجتماعی پیشرفت نمود

بمسائل خارجی توجه کرده بمقدار معاهده مودت امیز با دولت ایران و حکومت بین النهرین مبادرت نمود ، و به عقیده ما در اینجا حکومت کمالی بعد نظر و مال اندیشی خود را کاملاً ثبوت رسانید .

همیکه از این حیث موفق گردید باصلاح اوضاع اقتصادی و ازدیاد قوای جنگی متوجه گردیده بجلب ماشین های مختلف قند سازی — پارچه بافی — طباره سازی و غیره همت گماشته در این قسمت نیز تا درجه بمقصود خود نائل گردید .

حکومت ترکیه از مسئله تسطیح طرق و تسهیل وسایل حمل و نقل نیز غفلت نکرده و با تمام قوی مشغول کشیدن خطوط آهن ، شوسه کردن طرق ، تهیه کشتی برای حمل و نقل دریائی برآمده است

چیزی که در نظر اشخاص مال اندیش و عاقبت بین از همه بیشتر اهمیت دارد مسئله تکمیل وحدت ملی و محور اصول ملوک الطوائفی و تممیم زمان رسمی در تمام نواحی مملکت است که دولت ترکیه در اسبه و با سرعت برق بطرف این مقصود پیش می رود

تجارب تلخ گذشته ترکیه فهمانید که وجود عناصر مخلفه و زبان های کوناگون در مملکت بیش از هر قوه خارجی استقلال يك مملکت را تهدید می کند لذا می خواهد با هر قیمتی است باین اختلافات خاتمه داده و يك ترکیه متحد-الشکلی بتمام معنی تشکیل دهد .

اما مسئله دوام یا عدم دوام این نهضت که عنوان مقاله ما است البته بطور قطع نمیتوان پیش بینی نمود ، ولی چیزی که از قراین میتوان حدس زد ، این است که نهضت ترکیه دوام کرده و ملت ترك در سایه آن بزرگ و برومند خواهد شد ، زیرا پیشروان این نهضت از روی اخلاص و عشق مفرط بوطن و با بصیرت و زبردستی بی نظیری وسایل پیشرفت و دوام این نهضت را مهیا می سازند - و معلوم است در هر کاری که اخلاص و حسن عقیده با علم و بصیرت جمع گردید پیشرفت آن امر قطعی است .

چیزی که موجب نگرانی است همانا مسئله عکس العمل است زیرا هر نهضت عنیفی مستلزم عکس العمل شدیدی خواهد بود ، ولی ما در این قسمت نیز نگرانی نداریم زیرا نهضت شدید کردستان ، و توطئه برای قتل مصطفی کمال پاشا که با تحریک مر تجمین داخلی و انگشت دشمنان خارجی نهیه شده بود ، و بواسطه بیداری و زبردستی حکومت خنثی گردید انرا عکس العمل تند رویهای زعماء نهضت ترکیه می دانیم . و چون حکومت فعلی مانند هر حکومت جوان و زنده بیدار است و تدابیر لازمه برای جلوگیری از نظائر آن اتخاذ نموده تصور يك انقلاب و عکس العمل دیگری نمی رود

بعلاوه چون عقلاء و دانشمندان قوم موقعیت باریک مملکت را تشخیص داده ، و میدانند که شورش داخلی گذشته از اینکه از پیشرفت اصلاحات جلوگیری میکند ممکن است که با ساس استقلال ترکیه نیز لطمه رساند ،

باین واسطه تصور نمبرود که برای هیچگونه انقلابی توطئه نمایند . مخصوصاً طبقه جوان و تحصیل کرده کاملاً طرفدار حکومت فعلی بوده و چون انرا برای اصلاح خرابیهای گذشته و ترقی مملکت لایق و مقتدر میدانند باتمام قوی پشتیبانان بوده و برای دوام و پیشرفت ان از هیچ نوع فداکاری مضایقه نمینمایند ازاین گذشته چون صاحبمنصبان قشونی تمام از جوانان عالم و وطن خواه میباشند همانطور که در قبال دشمن خارجی حاضر جانبازی شدند در برابر دشمنان داخلی و مخالفین تجدد و اصلاح نیز صف ارائی مینمایند و بدیهی است هر روز که از عمر حکومت فعلی بگذرد ثبات هر خواهد شد ، زیرا از یکطرف از عده اشخاصی که ترتیب فعلی بامصالح آنها اصطکاک مینماید کاسته شده و از طرفی بر عده طرفداران اوضاع جدید افزوده میشود . تمام اینها مراً ناتیج ترکیه امیدوار کرده و تصور مینمایم که این حس وطن پرستی که ملک وجود جوانان ترکیه را مسخر خود کرده و آنها را مستعد جانبازی در راه مملکت نموده ، ترکیه را در مقدمه ممالک مشرق زمین قرار خواهد داد . بعقیده من تنها چیزی که میتواند موقتاً نهضت ترکیه را بتاخیر اندازد حدوث يك جنگ عمومی یا خصوصی است . زیرا در موقع جنگ هر حکومتی مجبور است که قوی و حواس خود را مصروف مبارزه خارجی نموده و لذا نمیتواند کما هو حقّه بمسائل داخلی بپردازد . دشمنان داخلی چنین موقعی را مغتنم شمرده بر استحکام تشکیلات و عملیات خود می افزایند و شاید بهتر موفق به تغییر حکومت کردند . ولی چیزیکه هست حکومتهای جوان و هوشیار تمام این نکات را در نظر گرفته پیرامون هیچگونه امری که آنها را از وصول بمقصود باز دارد نخواهند گشت .

بعلاوه هیچ چیز اعم از جنگ داخلی یا خارجی نمیتواند نهضتهای حقیقی را از بین ببرد و هیچ دلیلی بالاتر از انقلاب کبیر فرانسه و قیام استقلال خواهی ملت امریکا نیست

نهضت فعلی اترک نیز از ان نهضتهای واقعی و حقیقی است که هیچ قدرتی نمیتواند از پیشرفت ان جلو گیری نماید